

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Przyczyny i skutki zróżnicowania charakteru rozwoju przestrzennego małych miast. Studium przypadku – Bychawa i Łęczna

Głównym celem pracy było porównanie charakteru, tempa i kierunków rozwoju przestrzennego Bychawy i Łęcznej, wynikających z różnorodnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych na tle uwarunkowań naturalnych w latach 1960-2017. Zrozumienie mechanizmów, które kształtowały przeobrażenia przestrzenne badanych miast oraz skutków zmian przestrzennych, wymagało sformułowania celów szczegółowych. Pierwszy z nich umożliwił identyfikację najważniejszych uwarunkowań, które miały wpływ na rozwój przestrzenny Bychawy i Łęcznej w analizowanym okresie. Porównanie charakteru przeobrażeń przestrzennych wymagało ustalenia kolejnych celów szczegółowych, do których należą:

- określenie poziomu trwałego zainwestowania oraz jego zmian w Bychawie i Łęcznej w latach 1960-2017,
- określenie głównych kierunków rozwoju przestrzennego Bychawy i Łęcznej w latach 1960-2017,
- ustalenie sekwencji tworzenia elementów trwałego zainwestowania na terenie Bychawy i Łęcznej w latach 1960-2017,
- określenie podstawowych cech tworzonego zagospodarowania przestrzennego (liczby kondygnacji, długości i średnicy sieci infrastruktury technicznej) w Bychawie i Łęcznej w latach 1960-2017,
- waloryzacja wartości wytworzonego zagospodarowania przestrzennego w Bychawie i Łęcznej w latach 1960-2017,
- wyodrębnienie kluczowych okresów rozwoju przestrzennego Bychawy i Łęcznej na podstawie analizy tempa i charakteru zmian przestrzennych w latach 1960-2017,
- rozpoznanie zmian struktur funkcjonalno-przestrzennych Bychawy i Łęcznej w latach 1960-2017.

Zrozumienie mechanizmów kształtujących zmiany przestrzenne wymagało przeprowadzenia wieloetapowego procesu badawczego. W pracy wykorzystano między innymi metody: kartograficzne, retrogresji czy fotointerpretacji. Pełne wyjaśnienie poziomu zróżnicowania tempa rozwoju przestrzennego oraz wartości tworzonego zagospodarowania przestrzennego wymagało także opracowania autorskiej metody badań. Wspomniana (wieloetapowa) metoda umożliwiła waloryzację wartości wybranych elementów zagospodarowania przestrzennego obu analizowanych miast. Waloryzacja obejmowała wybrane sieci infrastruktury technicznej, sieć drogową oraz zabudowę. Autorska metoda badań umożliwiła oszacowanie ogólne wartości zagospodarowania, jak również wskazanie kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego oraz oszacowanie tempa zmian przestrzennych

Badania rozpoczęto od analizy historii rozwoju przestrzennego i demograficznego Bychawy i Łęcznej. Kolejny etap badań obejmował odtworzenie stanu zagospodarowania przestrzennego, potencjału demograficznego oraz stanu bazy ekonomicznej obu miast w 1960 roku. W dysertacji przeanalizowano wpływ czynników kształtujących zmiany przestrzenne w obu analizowanych miastach. Ze wspomnianych czynników największy nacisk położono na: planowanie rozwoju przestrzennego (na szczeblu ponadlokalnym i lokalnym), wpływ wewnętrznych i zewnętrznych bodźców ekonomicznych, zmiany demograficzne oraz uwarunkowania przyrodnicze. W pracy uwzględniono także wpływ różnych mechanizmów

ekonomicznych na rozwój zagospodarowania przestrzennego, takich jak np. mnożnik inwestycyjny.

Przeprowadzone analizy umożliwiły odtworzenie etapów rozwoju przestrzennego Bychawy i Łęcznej wraz z uwzględnieniem charakteru przekształceń zagospodarowania przestrzennego i kierunków zmian struktur funkcjonalno-przestrzennych. Wykazany został również związek między wpływem silnego egzogenicznego bodźca rozwojowego a charakterem przekształceń przestrzennych i demograficznych miasta. Główne różnice w charakterze rozwoju miast pojawiły się w czasie intensywnego oddziaływania znaczącego bieguna wzrostu stymulującego rozwój jednego z badanych miast. Różnice w rozwoju dotyczyły między innymi cech tworzonego zagospodarowania przestrzennego, kierunków zmian przestrzennych czy tempa i skali przekształceń struktur funkcjonalno-przestrzennych. Jednocześnie badania umożliwiły wskazanie prawidłowości, którymi charakteryzuje się rozwój przestrzenny miasta niepoddanego i poddanego działaniu silnego egzogenicznego czynnika rozwojowego.

Słowa kluczowe: rozwój przestrzenny, zagospodarowanie przestrzenne, struktura przestrzenna miasta, bariery rozwoju przestrzennego, polityka przestrzenna, planowanie przestrzenne.